

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM

— serviciul export-import presă — Calea Griviței
nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — București.

1 DECEMBRIE 1918—1976

La 1 Decembrie 1976 se împlinesc 58 de ani de la unirea Transilvaniei cu România, eveniment care reprezintă o încoronare a luptelor și a jertfelor de multe veacuri ale întregului popor român pentru realizarea unității sale într-un singur stat unitar național, independent.

Deși secole de-a rândul poporul român s-a dezvoltat în cadrele a trei unități statale sau „Țări”, cum li se spunea — Țara Românească, Moldova și Transilvania — totuși conștiința unității noastre naționale și tendința înfăptuirii unei unificări politice a fost mereu vie și crescândă în toate manifestările și eforturile sale. Având aceeași limbă, aceeași Lege sau credință religioasă ortodoxă, trăind cu aceeași dorință de a se elibera de sub asupriri și stăpîniri străine, românii au reușit, încă la sfîrșitul secolului al XVI-lea sub glorioasa domnie a lui Mihai Viteazul, să înfăptuiască — deși pentru scurtă durată — unirea lor într-o singură țară.

Secolele, care au urmat după uciderea mișelească a lui Mihai Viteazul, au fost bogate pentru poporul român în evenimente cu aceeași orientare de conștiință de neam, de credință și lege strămoșească, de creștere a conștiinței naționale și a luptei pentru dobîndirea unirii într-o singură țară.

Viața românilor de pretutindeni a demonstrat urmărirea acelorași aspirații istorice. Carpații n-au fost niciodată un zid despărțitor între cele trei provincii românești. Ei erau ca o imensă coloană vertebrală și un puternic zid ocrotitor în timpuri de răstărite pentru poporul de pe ambele lor versante.

De o parte și de alta a Carpaților se găsesc mănăstiri, străvechi monumente istorice, în care osteneau călugări de pe toate meleagurile românești, contribuind, prin școlile mănăstirești, prin manuscrise, miniaturi, picturi și alte creații de artă, cu o largă arie de circulație, la întărirea unității spirituale a poporului român.

De Carpați este legată balada Miorița, capodopera literaturii populare românești, reprezentînd, între altele, și simbolul unității poporului român, prin întîlnirea ciobanilor din Moldova și Transilvania. De Carpați sînt legate și manifestările folclorice străvechi ale „nedeilor”, la care se adunau românii din cele trei provincii.

Învățatul Filip Moldoveanu tipărea în secolul al XVI-lea, la Sibiu, cărți pentru toți românii, cărți ce aveau adeseori stema Moldovei.

Diaconul Coresi, prin numeroasele sale tipări-turi de la Brașov, se situează pe aceeași linie de sprijinire a ideii de unitate. Mitropolitul Simion Ștefan, cu arhicunoscuta prefață la Noul Testament din 1648 de la Bălgrad—Alba Iulia, declara de pe poziția înaltă a autorității sale bisericești și cărturărești că toți românii sînt legați și rămîn nedespărțiți prin aceeași limbă și conștiință de neam.

Diferite colecții de rînduiri și legi bisericești ortodoxe sub denumirea de „pravile” s-au tipărit atît pentru Țara Românească și Moldova, cît și pentru Transilvania, ca mărturie de unitate în trăire duhovnicească.

Multe cărți bisericești tipărite la Rîmnice, Tîrgoviște, București, Buzău, Iași, Neamț etc., au fost aduse mereu pe meleagurile Transilvaniei de călugări, de ciobani, de nenumărați „badea Cârțan”, care, pe cărările și trecătorile tainice ale Carpaților, duceau și aduceau cartea românească și, în același timp, nădejdea de mai bine, hrănind și întărind poporul cu dragostea față de Legea strămoșească și cu încrederea în realizarea unității de stat.

De o parte și de alta a Carpaților majoritatea bisericilor au hramul Sf. Treime, fapt care a simbolizat și simbolizează unitatea dintre cele trei țări românești, ca și unitatea dintre mitropoliile și episcopiile acelor „țări”, care întrețineau din cele mai vechi timpuri legături permanente între ele.

Ca urmare a destrămării imperiului habsburgic, în 1918, s-a intensificat și mai mult lupta poporului român pentru unirea Transilvaniei cu România, atît în interior, cît și în rîndurile tuturor românilor, sub îndrumarea unui Consiliu Național alcătuit din reprezentanții tuturor provinciilor românești.

Prin dorința unanimă a poporului a fost convocată Marea Adunare populară la Alba Iulia, pe Cîmpul lui Horia, la 1 decembrie 1918, alcătuită din 1228 de deputați din toate județele Transilvaniei, între care erau și clerici, și peste 100.000 de oameni veniți de pe toate meleagurile transilvănene. Această Adunare a proclamat solemn „unirea Transilvaniei cu Patria-Mamă și a tuturor românilor într-un stat național liber”.

S-a împlinit astfel previziunea marelui Bălcescu care scria: „Cred că va veni ziua fericită, ziua izbîndirii... atunci toți românii vor fi una și liberi și frați.”

Proclamarea unirii Transilvaniei a pecetluit un drept național de primă importanță din viața poporului: făurirea unității de stat. „Unirea Transilvaniei cu România” — scrie un document din 1968 elaborat de Conducerea Patriei noastre — ...a creat cadrul statal al dezvoltării României moderne, a avut o înrîurire pozitivă asupra întregii evoluții economice, politice și sociale a țării noastre.”

Actul unirii s-a înfăptuit ca o „necesitate logică a dezvoltării societății românești”, ca o desăvîrșire a unei „cauze înălțătoare pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași” preciza într-o cuvîntare cu privire la unirea Transilvaniei cu România Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

Unirea Transilvaniei cu România la 1 Decembrie 1918 reprezintă o contribuție de seamă la marile realizări pe care poporul român le înfăptuiește în acești ani de mare avînt creator, de zidire a unei vieți mai bune și mai drepte.

T.

SLUJIRE ȘI ÎNNOIRE *

Caracterul esențial și fundamental al activității bisericești și, ca urmare, însușirea caracteristică a preoției este slujirea sa pe toate treptele bisericești: Preotul este în fruntea comunității credincioșilor parohiei, dar ca slujitor; ierarhia superioară stă în fruntea comunităților mai largi de credincioși, dar ca slujitoare; Biserica însăși este conducătoarea spre mîntuire, dar ca slujitoare. Demnitatea slujirii lui Dumnezeu se arată în slujirea fiilor pămînteni ai lui Dumnezeu, spre mîntuire.

Preoția nu este o meserie, o simplă carieră sau profesiune, ci vocație, adică chemare la slujire.

Principiul conducător al preoției ne este dat de însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat, arhierul, „preot în veac, după rînduiala lui Melchisedec” (Evr. 7, 17; Ps. 110, 4), cel care din nesfîrșită iubire față de lume a luat chip de rob și „s-a smerit pe sine, făcîndu-se ascultător pînă la moarte și încă moarte pe cruce” (Fil. 2, 8). Căci Stăpînul a toate „Împăratul împăraților și Domnul domnilor” s-a întrupat ca să slujească. Întreaga Evanghelie este străbătută de duhul slujirii binelui altora, binelui lumii; întreaga misiune în lume a lui Iisus Hristos este revelare a acestui duh slujitor, cum ne-o spune El însuși: „Fiul Omului n-a venit ca să i se slujească Lui, ci ca El să slujească și să-și dea sufletul preț de răscumpărare pentru mulți” (Matei 20, 28).

Din exemplul Său de slujire, Hristos a făcut lege sfîntă pentru Apostolii Săi și pentru toți slujitorii bisericești „Iată Eu sînt în mijlocul vostru ca cel ce slujește” (Luca 22, 27). Pilda lui Hristos este aceea a autorității care slujește; ea este normă fundamentală a activității preoțești, este însăși rațiunea de a fi a autorității bisericești slujitoare.

Mîntuitorul Hristos transmite Apostolilor și prin ei Bisericii propria Lui autoritate slujitoare, adică autoritate cu stil sau formă de slujire: „Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine mă ascultă; iar cel ce se leapadă de voi, de Mine se leapadă” (Luca 10, 16); „Luați jugul Meu asupra voastră, căci jugul Meu

(Continuare în pag. 2)

* Din cuvîntul P.C. rector Dr. Is. Todoran, rostit la deschiderea festivă a cursurilor de îndrumare a preoților seria a 62-a, grupa Sibiu, în 21 august 1976.

Eminescu și „Telegraful Român” — o pledoarie patriotică acum un secol la Iași —

De la mijlocul anului 1876, Eminescu, scos din funcția de revizor școlar, pe care o primise din partea ministrului Titu Maiorescu numai pentru că îi ușura contactul direct cu lumea de la țară, cu oamenii simpli, păstrători ai graiului, ai folclorului și tradițiilor românești, ajunge redactor la o gazetă obscură a primăriei din Iași, începînd atunci munca istovitoare de gazetar, comentator al evenimentelor politice, sociale, culturale în acele sinteze memorabile adunate cu pietate de ardeleanul I. Scurtu în antologia: „M. Eminescu, Scrieri politice și literare”, 1905, puțin cunoscută azi, dar care ne oferă încă surprize din cele mai plăcute pentru cunoașterea realităților interne și europene de acum un secol.

Eminescu a fost un gazetar de excepție, cu mare putere de analiză și de expresie a contradicțiilor din epocă, erudiția lui istorică și filozofică și resursele limbii sale poetice punîndu-și pecetea pe fiecare pagină a scrisului său, sentimentul lui patriotic însuflețînd comentariul obiectiv, tocmai în anul premergător Războiului nostru pentru independență.

Mă opresc acum o clipă la poate cel mai întins capitol al publicisticii eminesciene din anul petre-

cut la „Curierul de Iași”, înainte de a se muta în toamna lui 1877 la București ca redactor al ziarului „Timpul”, unde a lucrat șase ani grei, dar glorioși, paralel cu munca de creație literară a epocii lui de maturitate. E vorba de analiza raporturilor dintre România și imperiul austro-ungar, temă tratată și în cîteva articole mai mici în 1870, pe cînd era student la Viena, cînd se aliaase cu tineretul ardelean într-o susținere a drepturilor legitime ale poporului nostru oprimat de regimul imperial de la Viena (cf. antologia noastră: M. Eminescu, Icoane vechi și icoane nouă, Ed. Eminescu, 1975). Studiul istorico-politic al lui Eminescu a apărut în 5 numere ale gazetei citate, în noiembrie 1876 (nr. 125—127; 129—130), din care citez, înainte de a mă opri o clipă la includerea unor materiale din „Telegraful Român”, cîteva precizări ale poetului, cu adevărat memorabile: „Idealul românilor din toate părțile Daciei lui Traian este menținerea unității reale a limbei strămoșești și a Bisericii naționale... Și fiindcă spirit și limbă sînt aproape identice, iar limba și naționalitatea asemenea, se vede că românul se vrea pe sine, își vrea naționalitatea, dar aceasta o vrea pe deplin...

(Continuare în pag. 3)

Slujire și înnoire

(Urmare din pag. 1)

este bun și sarcina Mea este ușoară; învățați de la Mine, că sînt blînd și smerit cu inima" (Matei 11, 29—30).

Măreția cui va nu se arată prin mulțimea care îl slujește, ci se arată prin mulțimea acelor pe care el îi slujește.

Biserica Ortodoxă a înțeles totdeauna că stilul de către Hristos hotărît și determinant al exercitării autorității divine a Bisericii este stilul slujirii. Și înțelegerea ei Biserica Ortodoxă și-a pus-o în practică. De aceea, Biserica Ortodoxă de-a lungul veacurilor — n-a căutat să stăpîneasă pe nimeni pentru beneficii sau pentru mărirea ei, ci s-a străduit și se străduiește să slujească, ajutînd pe toți în vederea mîntuirii; nu socotind că alții îi sînt datori ei, ci că ea este tuturor datoare, după cuvîntul Apostolului: „Dator sînt și elinilor și barbarilor și înțelepților și neînțelepților" (Rom. 1, 14).

Datoria slujirii nu privește numai pe clerici, ci întreg trupul Bisericii; ea se referă la toți membrii Bisericii și la fiecare în parte. Biserica este conștientă de datoria slujirii sale spre mîntuire; și tot așa se cuvine ca fiecare cleric în parte să-și aibă luminată conștiința de slujire și s-o traducă în faptă corespunzătoare.

Și în această privință, adică pentru alegerea celor mai potrivite forme de slujire bisericească, Mîntuitorul urmat de Sf. Apostoli, Sf. Părinți și întreaga istorie a Bisericii noastre ne oferă îndesulătoare învățăminte, obligatorii pentru atitudinea și fapta noastră.

Căci Fiul lui Dumnezeu, cel veșnic și necuprins, s-a întrupat într-un anume moment al timpului și într-un anume punct al spațiului, în realitatea concretă, omeneste sensibilă și verificabilă, s-a adresat oamenilor concreți și cu anume mentalitate, cu anume limbaj și preocupări, cu anume nevoi și năzuințe, în anume condiții istorice, cu toate că El, Descoperitorul absolut aducea un mesaj divin de conținut neschimbabil și etern, ca Dumnezeu însuși. Și așa, în acest chip, au procedat apoi în toate veacurile cei care au avut responsabilitatea vestirii adevărului dumnezeiesc și a conducerii bisericești; și în același chip trebuie să se procedeze totdeauna.

Conținutul permanent al credinței noastre se împartășește credincioșilor care, ca oameni, trăiesc și se formează în condiții și forme de viață diferite. Iar împrejurările de viață mereu schimbătoare cer slujitorului bisericesc să-și potrivească formele de vestire și slujire la condițiile concrete schimbătoare ale mediului social, deși mesajul evanghelic este și rămîne același. De aceea, iată ce ne învață și ne cere întreaga noastră istorie bisericească: Slujire neîncetată și corespunzătoare nevoilor timpului. Biserica este conștientă de aceasta și tot așa conștienți trebuie să fie toți slujitorii, astfel ca slujirea creștină să împreune înțelegerea nevoilor vremii cu fidelitatea desăvîrșită față de tezaurul credinței mîntuitoare.

Norma fundamentală a slujirii nu-i apare Bisericii ca o sarcină apăsătoare ci ca demnitate care înalță și ca mijloc de neîncetată înnoire a vocației ei în dăruirea unui apostolat mereu creator și mereu generos, slujirea apărînd astfel ca forță regeneratoare — pe lângă darurile Duhului Sfînt — a elanului datoriei și, totodată, formă de răspîndire a iubirii evanghelice.

Înnoirea este o notă esențială definitorie a vieții autentice umane — iar moralmente, înnoirea este normă evanghelică de viață a mădulelor Bisericii: „Întru înnoirea vieții să umblăm", ne spune Sf. Apostol Pavel (Rom. 6, 4).

Desigur, înnoire nu înseamnă schimbare substanțială a conținutului credinței, ci creștere duhovnicească, continuă în trăire, permanentă desfășurare pe linie ascendentă a inepuizabilului cuprins neschimbător în sine a substanței dumnezeiești a credinței noastre, este actualizare în conștiința și viața noastră, în faptă a nesfîrșitelor personalități pe care mesajul evanghelic al Bisericii le cuprinde; iar pentru lucrarea preotească, pastorală în special, înnoire înseamnă tot mai deplină, mai largă și mai adîncă înțelegere a spiritului vremii în care trăim, pentru ca credința — aceeași în ființa ei — să devină lucrătoare în dragoste de Dumnezeu și de semenii, corespunzător nevoilor concrete ale acestora, astfel ca eficacitatea socială a credinței să se evidențieze în faptă creștinească înnoitoare de viață sub toate aspectele acesteia; înnoire înseamnă, mai departe, și sub acest aspect, atașament și colaborare cu toate forțele sociale de la noi care năzuiesc să îmbunătățească viața, străduindu-se să ridice pentru toți viața noastră și materială și spirituală pe trepte superioare; înnoire

Viața Sfîntului Ioan Milostivul

555—619

Sfînții sînt oameni ca și noi, care prin credință curată, fapte bune și ajutorul lui Dumnezeu au ajuns la o mare sfințenie în viața lor pămîntească, iar după moarte stau de-a dreapta lui Hristos-Domnul (Matei 20, 23). Așa a fost Sf. Ioan Milostivul, patriarhul Alexandriei, un om care a biruit răul din el, a biruit păcatul și chiar înșelăciunile satanei. A fost supranumit „Milostivul" pentru milosteniile sale cele multe și felurite.

Sf. Ioan s-a născut la Amaton, în Cipru, din părinți cu bună stare materială, fiind singurul moștenitor. La vremea potrivită s-a căsătorit. Soția sa însă i-a murit precum și copiii.

Într-o asemenea stare, Ioan a împărțit toată averea săracilor și s-a hotărît să trăiască potrivit poruncilor lui Dumnezeu cuprinse în Sf. Evanghelie. La început i-a venit greu, dar mai pe urmă s-a învățat cu lucrul Domnului: „Mergea la biserică regulat, se ruga mereu și cu căldură, se înfrîna de la mîncare și băutură, vorbea puțin și cu folos, povățuia cu răbdare pe cei neștiutori, cerceta bolnavii și ajuta cu dragoste pe cei lipsiți. Trăind astfel, el s-a întărit pe căile bine-lui. Vestea purtării lui frumoase s-a răspîndit repede în tot orientul.

Biserica din Alexandria rămăsese în anul 608 fără păstor sufletească. Clerul și credincioșii s-au înțeles să-l aleagă pe Sf. Ioan ca patriarh al Alexandriei. El avea pe atunci 50 de ani. Fiecare păstor de oi cuvîntătoare își face, de obicei, la înscăunare, cite un program de lucru. La fel a făcut și Sf. Ioan al Alexandriei. Întîi s-a preocupat de cei neajutorați. A făcut o listă cu ei și cea dintîi grijă a lui era să-i știe săturați cu pîine și îmbrăcați. Aceștia erau adevărații prieteni ai sfîntului. El îi numea „stăpîinii" și „domnii" săi. Pe toți acești urgisiți ai soartei Sfîntul i-a luat sub ocrotirea, sub protecția sa arhipăstoriească, fiindcă Mîntuitorul Hristos i-a fericit întîi pe aceștia și tot lor le-a deschis prima dată împărăția cerurilor (Matei 5, 3). El a dat o poruncă scrisă de încetare a cametei și a speculei în dauna săracilor. Ca puținii alții, Sf. Ioan a ostenit pentru pace și bună înțelegere între oameni. Acesta a fost un al doilea punct însemnat de pe răbojul său episcopal. Miercurile și vinerile erau rezervate pentru aplanarea conflictelor, pentru curmarea neînțelegerilor, pentru înmulțirea dragostei și înfrățire cetățenească.

Odată era gata să meargă la biserică, dar iată că o femeie se plîngea împotriva ginerelui său. Cei de acasă o sfătuiră să aștepte pe arhieru după slujbă. El însă auzind despre ce este vorba a stat pe loc și a zis cu iubire creștinească: „Cum îmi va asculta Dumnezeu rugăciunea pe care o fac ca arhieru, dacă eu nu voi asculta mai întîi durerea sufletească a acestei femei?"

O vorbă înțeleaptă, din popor, sună astfel: „Cu ce începe omul — cu aceea sfîrșește." Sf. Ioan a pornit la treabă cu facerea de bine, cu milostenia și tot cu ea și-a îmbogățit programul său de lucru. Din veniturile sale drepte, cîștigate cu muncă cinstită și stăruitoare a împărțit la mănăstiri și la spitale o sumă mare de galbeni. Puțini bani îi mai rămăseseră în casa bisericii și de aceea slujitorii săi îi atrăgeau atenția că sărăcește visteria episcopală. Dar el le răspundea cu blîndețe: „Biserica este a lui Dumnezeu și El are toată purtarea de grijă." Apoi le spuse lor cu grai îndulcit această vedenie: „Într-o zi, milostenia mi s-a arătat sub chipul unei

femei încununată de lauri și mai strălucită decît soarele. Ea s-a apropiat de mine și mi-a grăit: „Eu sînt fiica mai mare a împăratului; dacă te vei purta bine, te voi duce înaintea lui; căci nimeni nu se duce cu mai mare îndrăzneală ca mine. Eu am făcut să se pogoare Dumnezeu din cer pe pămînt, pentru ca întrupîndu-se să poată răscumpara pe toți oamenii."

Un nenorocit a venit să-i mulțumească pentru ajutorul dat, însă el i-a spus cu înțelepciune: „Frate dragă, încă nu mi-am vărsat sîngele pentru voi așa precum îmi poruncește Iisus Hristos, Domnul și Dumnezeul meu."

În timpul Sfîntului Ioan erau mulți robi. Oamenii săraci și prăpădiți se vindeau și se cumpărau cu nimica toată, ca animalele de rînd. El îi răscumpăra pe acești robi cu sume mari de bani și-i așeza în cinste lângă cei înstăriți. Iată un alt punct cinstitor din programul său păstoresc.

Sfîntul Ioan mai avea și alte calități sufletești. Așa, de pildă, nu-i plăcea să-l lauzi, citea cu atenție dumnezeiasca Scriptură, nu vorbea de rău pe nimeni, nu birfea, nu clevetea, nu osîndea. Cînd auzea pe cineva grăind de rău, schimba firul vorbei. El se defăima pe sine; își biciuia slăbiciunea personală, scăderile proprii și adesea lauda pe alții mai vrednici decît el, pe înaintații săi sau pe sfinți.

O mare înțelepciune dobîndea Sfîntul gîndindu-se la moarte. Și pentru ca vrăjmașul să nu-i strice mintea sau să-l ispitească cu mîndria, el și-a pus un preot ca să-i strige la sfîrșitul oricărei slujbe, ceremonii sau sărbătoriri: „Părinte mormîntul încă nu-i gata; dă poruncă să se termine, că nu știi ceasul morții!" În felul acesta își înlătura el cu ușurință orice înfumurare, orice umbră de trufie.

Era blînd și răbdător. Vrăjmașii nu-i puteau zmulge nici o împotrivire. Rușinați de marea sa răbdare îi cădeau la picioare, cerîndu-i iertare. Un caz foarte instructiv. Niceta, guvernatorul Alexandriei, luase o hotărîre de asuprire a săracilor. Patriarhul s-a opus, luîndu-le apărarea. Guvernatorul care nu se așteptase la o împotrivire din partea patriarhului s-a înfuriat grozav. Către seară Sfîntul a trimis la el pe un preot de încredere să-i spună numai atît: „Soarele este spre apus." Guvernatorul s-a gîndit la aceste cuvinte și numai după cîteva ceasuri și-a amintit el de cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Soarele să nu apună peste mînia voastră" (Ef. 4, 26). Usturat de aceste vorbe cu tîle ale patriarhului, guvernatorul și-a cerut iertare.

Sfîntul Ioan era zelos în păstrarea credinței adevărate, lucrător iscusit în ogorul bisericii sale și neînfricat apărător al învățăturii creștine. Cu ajutorul lui Sofronie și Ioan Moscul el și-a curățit aria sau dieceza sa de toate rătăcirile vremii. A convertit pe mulți eretici la credința cea adevărată și cu blîndețe evanghelică, cu tact pastoral, a strîns pe credincioși în jurul bisericii ținîndu-le aprinsă conștiința moralității publice, a ordinei liber consimțite și a disciplinei canonice. Odată unui credincios stăteau pe afară în timpul slujbelor religioase. El se duse după ei și le zise cu autoritate vîldicească: „Fiilor, trebuie ca păstorul să fie cu oile sale." Cei vinovați și-au recunoscut greșeala și astfel au intrat în biserică, îndreptîndu-se pentru totdeauna. În drum spre Constantinopol, a murit la Amaton (în insula Cipru), în anul 619.

(Continuare în pag. 4)

este, astfel, înțelegere în conștiință și împreună lucrare cu factorii muncitori și diriguitori ai regimului nostru actual, prin esența lui înnoitor și progresist, lucrînd sistematic pentru ridicarea tot mai sus a țării noastre, țară a cărei față arată pe zi ce trece tot mai frumoasă, aceasta nu numai pentru noi și pentru cei din apropiere, ci și pentru alții de mai departe, bucurîndu-se de un prestigiu internațional mereu în creștere.

Această deschidere spre realitățile noastre sociale actuale, precum și valorificarea acestora în lumina credinței ortodoxe constituie una din notele principale ale vieții noastre bisericești de astăzi. Preotul ortodox român se străduiește să fie preot al vremii lui, fără a neglija ceva din tezaurul credinței și experienței autentice creștină. Este cunoscut că, în toate sferile de activitate umană, fără un contact viu și neînterupt cu viața socială înconjurătoare, care se înnoiește mereu — astăzi în ritm accelerat chiar — se poate relativ ușor să se cadă în șablonizare, automatizare, mecanizare,

și altele asemenea care adorm duhul, golind acțiunea de conținut emotiv încălzitor și micșorînd pînă la nimicire forța de convingere a cuvîntului.

În concluzie subliniem că pentru ca slujirea preotească să poată corespunde deplin vocii lui Dumnezeu și necesităților mereu schimbătoare ale condițiilor istorice concrete, toți slujitorii Bisericii trebuie să fie, ei înșiși mai întîi, permanentă expresie vie și lucrătoare a unității și sfințeniei, a sobornicității și apostolicității bisericii. Ei reprezintă fața concretă, văzută de lume, a Bisericii; ei în primul rînd trebuie să dea mărturie în cuget, cuvînt și faptă că sînt mădulele deplin răspunzătoare ale aceluiași Trup tainic al Domnului; în el în primul rînd trebuie să-și aibă sălaș curat și primitiv Duhul adevărului, Duhul dragostei desăvîrșite, Duhul unității fără nici o fisură, fără nici cea mai slabă tendință de împrăștiere. Acest Duh al unității desăvîrșite însufletește și stăpînește Ortodoxia noastră și flacăra acestui Duh se ține mereu nestinsă în sufletele noastre.

500 de ani de la moartea lui Vlad Țepeș

Din trecutul de lupte pentru libertate, independență și apărarea ființei naționale a poporului nostru, evocăm pe viteazul și dreptul Vlad Țepeș, de la a cărui moarte s-au împlinit 500 de ani.

A fost „os de domn”; după tată se trăgea din dinastia Basarabilor, iar după mamă din a Mușatinilor.

În 1456, cu ajutorul lui Ioan de Hunedoara, ocupând tronul Țării Românești, se leagă în fața conștiinței sale să continue cu dârzenie lupta antiotomană începută de înaintașii săi.

De la început și-a formulat un program de domnie și a luat o serie de măsuri corespunzătoare menite să asigure întărirea internă a țării și pregătirea pentru marea confruntare cu otomanii, pe care Țepeș o simțea că se apropie.

După ce și-a consolidat domnia, „s-a purtat cu gândul să se lepede de împăratul” (Sultanul) — zice un cronicar al vremii. Refuză tributul și copiii pentru ieniceri, cucerește orașul Giurgiu, trece Dunărea, învinge o oaste otomană, acaparează multe prăzi și trage în țepă pe delegații sultanului care au încercat să-l prindă cu viclesug la Giurgiu.

Pentru aceste acțiuni îndrăznețe, Mahomed II organizează sub comanda sa o mare expediție.

Lupta se dă în 16 iulie 1462 în apropiere de Țirgoviște. Victoria obținută de Țepeș i-a asigurat o faimă europeană, dar nu i-a consolidat și domnia.

După plecarea turcilor, atitudinea dușmănoasă a marilor boieri și ocuparea tronului de fratele său Radu cel Frumos, agreatul turcilor, l-au obligat să se retragă în Transilvania și să ceară ajutor lui Matei Corvinul. Acesta nu l-a ajutat. În urma unor scrisori false, prin care Țepeș i-ar fi promis sultanului că-l ajută să ocupe Transilvania și mai apoi Ungaria, Matei Corvinul îl arestează fără să-i dea dreptul de justificare. În Buda, apoi la castelul Vișegrad, Vlad Țepeș stă 12 ani. Eliberat în 1475, în noiembrie 1476 va reuși, cu ajutorul lui Ștefan cel Mare, să reocupe tronul țării.

Sfârșitul era însă aproape: revenit pe neașteptate cu ajutor turcesc, fostul domn Basarab Laiotă îl ucide în 14 decembrie 1476. Avea numai 50 de ani. Capul lui a fost trimis sultanului Mahomed. O tradiție afirmă că ar fi fost îngropat în ctitoria sa de la Snagov. A mai zidit Mănăstirea Comana, o biserică în Țirgșor și a făcut danii mănăstirilor de la Athos. Moartea lui a fost o

mare pierdere pentru Țările Române, pentru întregul front antiotoman și pentru cauza creștinătății.

Portretul lui Țepeș are trăsături distincte: bărbat ager, aspru dar drept, priceput al treburilor oștășești, viteaz și apreciat conducător de oaste, patriot, adevărat erou, realist și diplomat, care a înțeles situația politică a timpului, omul care „a urât răul din țară”, a introdus ordinea și disciplina, pedepsind minciuna, falsitatea și lenea.

Sub raport politic, prin lupta sa împotriva Imperiului otoman, a asigurat continuitatea statelor românești, în special a Țării Românești, care n-au fost transformate în pašalic ca celelalte state balcanice.

Lupta sa pentru independența țării și pentru creștinătate a atras atenția principilor italieni și germani, a Veneției și a Papei, ba chiar a lui Mahomed II, care a recunoscut că „nu se poate lua țara unui bărbat care face lucruri mari și mai presus de fire, a unui bărbat vrednic de mai mult”.

Aceste motive covârșesc asprimea pedepselor lui și fac ca istoria să-l aprecieze pozitiv. Domnia lui — scurtă și zbuciumată — rămâne o pagină de mândrie și demnitate națională.

Pr. Ieremia B. Ghita

Eminescu și „Telegraful Român”

(Urmare din pag. 1)

În limba sa numai i se lipesc de suflet preceptele bătrânești, istoria părinților săi, bucuriile și durerile semenilor săi. Și chiar dacă o limbă n-ar avea dezvoltarea necesară pentru abstracțiunile supreme ale minții omenești, nici una însă nu e lipsită de expresia concretă a simțirii și numai în limba sa omul își pricepe inima pe deplin. Și în adevăr, dacă în limbă nu s-ar reflecta chiar caracterul unui popor, dacă el n-ar zice oarecum prin ea: „așa voiesc să fiu eu, și nu altfel”, oare s-ar fi născut atâtea limbi pe pământ? Prin urmare, simplul fapt că noi, românii, citim pe pământ, vorbim o singură limbă, una singură, ca nealte popoare, și aceasta în oceane de popoare străine ce ne înconjoară, e dovada destulă că așa voim să fim noi și nu altfel... Nimeni nu are să ne învețe ce am fost sau ce ar trebui să fim; voim să fim ceea ce sîntem — români... Și-apoi, ni se pare că nici un neam de pe fața pământului nu are mai mult drept să ceară respectarea sa decît tocmai românul, pentru că nimeni nu este mai tolerant decît dînsul. Singure Țările Românești sînt acelea în care din vremi străvechi fiecare a avut voie să se închine la orice dumnezeu a voit și să vorbească ce limbă i-a plăcut... Armenii, calvinii, protestanții, evreii toți sînt față și pot spune dacă guvernele românești au oprit vreo biserică sau vreo școală armenească, protestantă sau evreiască. Niciuna! Ni se pare deci că pe pămînturile noastre strămoșești, pe care nimeni nu le stăpînește *jure belli*, am avea dreptul să cerem să ni se respecte limba și Biserica, precum le-am respectat-o noi tuturor” (Op. cit., p. 136, 138, 140).

Ampla sinteză istorică, dominată de spiritul critic, obiectiv, de sentimentul patriotic, întărit

de cunoașterea adîncă a realităților din trecut, dar și a celor prezente, pe planul confruntărilor europene de acum un secol, completează, în realitate, conferința lui Eminescu din cadrul prelegerilor organizate de Junimea de la Iași, ținută la 14 martie 1876: „Influența austriacă asupra românilor din Principate.”

Acum poetul pleda pentru drepturile românilor de pretutindeni, revoltat de nedreptățile imperiilor asupritoare din jur.

Studiul istoric, cu atîtea implicații de istorie și sociologie contemporană poetului, publicat în „Curierul de Iași” acum un secol se încheie astfel: „O foaie din Transilvania... cea mai modernă de peste Carpați, care urmărește cu stăruință politica modestă și sigură a neuitatului Șaguna, expune într-o serie de articole tratamentul de care se bucură românii... De aceea, redăm tot ce atinge materia de-a dreptul.” Și urmează lungi extrase din „Telegraful Român”, nr. 85, 86, 87/1876, articolul publicat aici intitulîndu-se „Generalul Türr despre cestiunea orientale.”

Cele cuprinse în acest documentat și dramatic studiu asupra situației poporului român din Transilvania de acum un secol ne fac să ne gîndim la momentul crîncen al Memorandului de mai tîrziu. Recunoaștem, fără efort, în atîtea precizări istorice, în consemnarea realităților nedrepte, în argumentele logice, de bunăcredință, un adevărat preludiu al istoriei Memorandului, act pregătitor pentru luptele anului 1918, anul de răsturnări și de restructurări istorice, care au consacrat unirea tuturor românilor în statul lor unitar național adevărat.

Acum un secol însă „Telegraful Român” constata cu amărăciune: „Nici un element de supt coroana Sfîntului Ștefan nu este atît de desconsiderat ca cel român, cu toate că acesta este cel mai compact pe teritoriul ce-l locuiește și mai ușor de mulțămît... Noi contribuim milioane la tot felul de institute de stat...”, ba contribuim chiar și la susținerea teatrelor naționale, și din contribuțiunea noastră, în ciuda legilor, nici măcar o para roșie nu ni se restituie pentru scopurile noastre de cultură.” Unde era deci egalitatea între națiuni, înafara celei în contribuții materiale și de sînge, cerute de stat, care însă asigura românilor „numai umiliri, desconsiderări și persecuțiuni nedemne de frați”?

Așa se încheie documentatul material istoric publicat de Eminescu acum un secol la Iași, folosind articolele acelei gazete moderne care era „Telegraful Român”, organ al Mitropoliei din Sibiu, cel mai vechi periodic al nostru, ajuns acum în al 124 an de existență.

Era încă o dovadă a pasiunii lui istorice, a atașamentului patriotic față de cauza tuturor românilor, cauză pe care cel mai inspirat poet al nostru a servit-o nu numai prin arta lui literară, cea mai înaltă, ci și prin publicistica lui militantă, pusă în slujba adevărului, dreptății și libertății noastre, pregătind sufletește unirea și înălțarea poporului român.

Într-un secol de atunci, istoria, care după Schiller e „tribunalul suprem al popoarelor”, a confirmat tezele inspiratului poet gazetar, și din perspectiva împlinirilor ne întoarcem cu grație și recunoștință către cei care, ca Eminescu, s-au consacrat luptei pentru emancipare, pentru cultură și pentru triumful ideilor celor mai înaintate.

Dr. Gh. Bulgăr

Congres teologic

La Atena (Grecia) — în incinta Centrului interortodox de la Sf. Mănăstire Pendeli — în zilele de 19—29 august 1976 s-au desfășurat lucrările celui de al II-lea Congres al Profesorilor ortodocși de Teologie. Primul congres de acest fel a avut loc în anul 1936, tot la Atena, participînd și delegații ortodocși români. Războiul al doilea mondial, cu dificultățile pe care le-a generat, n-a permis întrunirea mai timpurie a unei astfel de reuniuni teologice panortodoxe.

Din dispoziția Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, delegația ortodoxă română la al II-lea Congres al Profesorilor de Teologie ortodocși a fost constituită din: P. S. Episcop-vicar patriarhal Antonie Ploieșteanul, conducătorul delegației, P. C. prorectori Pr. Dumitru Popescu (București) și Arhid. Constantin Voicu (Sibiu), P. C. Consilier patriarhal Pr. Dumitru Soare, P. C. profesori onorari Pr. Dumitru Stăniloae și Pr. Ioan G. Coman (București), P. C. profesori Pr. Grigorie Marcu (Sibiu) și Pr. Ene Brăniște (București), P. C. lectori Pr. Dumitru Radu (București) și Pr. Dumitru Abrudan (Sibiu). Ca delegat al Consiliului

Ecumenic al Bisericilor (de la Geneva), a participat și P. C. pr. prof. I. Bria.

Congresul și-a inaugurat lucrările cu o Sf. Liturghie arhierescă, săvîrșită joi, 19 august a.c., de către conducătorul Centrului interortodox, Î. P. S. Mitropolit prof. Dr. Hrisostom (Gherasim) Safiris, cu sobor de preoți și diaconi.

Președintele Comitetului organizator, d-l prof. Sava Agurides, de la Facultatea de Teologie din Atena, a rostit cuvîntul de deschidere, iar secretarul comitetului, d-l prof. Nikos Nissiotis, a făcut o amplă introducere generală la obiectul congresului.

Congresul a fost salutat și binecuvîntat de către Prea Fericitul Serafim, Arhiepiscopul Atenei și al întregii Elade, care a precizat între altele că teologia nu-și poate îndeplini menirea decît dezvoltîndu-se în cadrele Bisericii. Teologia noastră ortodoxă este o „teologie de altar”.

Cu deosebit interes, recunoștință și satisfacție a fost primit Mesajul adresat Congresului de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian. Textul lui — în limba română — a fost citit în ședința

de deschidere de către P. C. Consilier patriarhal Pr. Dumitru Soare (traducerea concomitentă în limba elenă fiind asigurată, personal, de d-l prof. S. Agurides).

O vie impresie a făcut, de asemenea, Mesajul Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Dimitrios I din Constantinopol, care sublinia legătura dintre altar și catedră, precizînd că teologia e vie cum vie este Biserica.

Tematica de fond a congresului a cuprins trei grupe de preocupări: I. Teologia ca expresie a vieții și conștiinței Bisericii; II. Teologia ca expresie a prezenței Bisericii în lume; III. Teologia în reînnoirea vieții Bisericii.

Fiecare din aceste subiecte a fost tratat în referate teologice-științifice (de cîte 45 minute), iar fiecare referat era discutat, imediat, în ședință plenară, de cîte doi coreferenți (care aveau la dispoziție, împreună, 30 minute).

Ședințelor plenare li se adăugau, zilnic, discuțiile din grupele de lucru (una din ele a fost prezidată de către P. C. prorector Pr. D. Popescu).

În cadrele lucrărilor pregătitoare, delegației ortodoxe române i-au fost repartizate trei referate de bază (de cîte 45 minute). Ele au fost atribuite

(Continuare în pag. 4)

Vizita la Sibiu a Lordului Mervyn Stockwood Episcopul Londrei de Sud

Cea de a doua vizită în țara noastră a Excelenței Sale Lord Mervyn Stockwood, Episcop al Londrei de Sud, se înscrie în seria legăturilor frățesti dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Anglicană.

Ca oaspete al P. F. Părinte Patriarh Justinian, Excelența Sa, însoțit de pr. Dominic Walker, capelan, a vizitat, între 12—14 septembrie a. c., Arhiepiscopia Sibiului.

La Sf. Liturghie din Catedrala mitropolitană, în ziua de 12 septembrie, I. P. S. Mitropolit Nicolae a prezentat credincioșilor pe oaspeți și a vorbit despre bunele relații dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Anglicană, relații care au început în anul 1935 și au fost continuate prin vizite frățesti reciproce, prin conferințe pentru promovarea dialogului teologic ortodox-anglican.

Luând cuvântul, Excelența Sa și-a exprimat bucuria de a fi din nou în România și a adus mulțumiri P. F. Părinte Patriarh Justinian și Domnului Gheorghe Nenciu, președintele Departamentului Cultelor. A pomenit apoi despre primele sale legături cu ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, de acum 40 de ani. În continuare, și-a exprimat bucuria de a se găsi în România, de a se simți aici ca între frați.

În după-amiaza aceleiași zile, oaspeții au vizitat biserica și muzeul din Sibiel.

În ziua de 13 septembrie, după o oprire la Avrig, la mormântul lui Gheorghe Lazăr, și o excursie pe Transfăgărășanul, a fost vizitată Mănăstirea Brâncoveanu de la Sîmbăta de Sus.

Seara, la reședința I. P. S. Mitropolit Nicolae din Sibiu, a avut loc o masă la care, alături de oaspeți din Anglia, au mai participat P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, Domnul Albert Klein, Episcopul Bisericii Evanghelice luterane din România, P. C. pr. Traian Belășcu, vicar ad-

ministrativ, P. C. pr. prof. Isidor Todoran, P. C. diacon prof. Constantin Voicu, prorector, P. C. prof. Milan Șesan.

Oprire pe Transfăgărășan. De la stînga la dreapta: D-I A. Jivi, Exc. Sa L. M. Stockwood, pr. D. Walker, I. P. S. Mitropolit Nicolae și P. C. pr. Is. Todoran.

În zilele următoare, oaspeții au vizitat Centrul arhiepiscopal de la Cluj-Napoca și mănăstirile Nicula și Rohia.

În dimineața zilei de 16 septembrie, oaspeții, conduși la aeroport de către I. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului și Clujului, s-au înapoiat la București.

Aurel Jivi

Congres teologic

(Urmare din pag. 3)

spre întocmire și susținere precum urmează:

— P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul a tratat subiectul „Catolicitate și naționalitate”;

— P. C. Pr. prof. D. Stăniloae a tratat subiectul „Dinamica lumii în Biserica”;

— P. C. Pr. prof. Grigorie Marcu a tratat subiectul „Misiune și îndatoriri pastorale”.

Ceilalți membri ai delegației Bisericii Ortodoxe Române au prezentat coreferate și au luat parte la discuțiile teologice din plenare și grupe de lucru.

Contribuțiile delegației Bisericii Ortodoxe Române, deosebit de active, au fost prezentate atât în plenul Congresului cât și în cadrul lucrărilor pe comisii. Peste tot, delegația noastră s-a bucurat de aleasă considerație, care se răsfinge asupra Bisericii și teologiei noastre. Sînt de reținut, între altele, următoarele momente deosebite: Delegația noastră a săvîrșit servicii divine (în limba română) în Atena și înafara ei; P. C. prof. onorari D. Stăniloae și I. Coman au făcut parte din prezidiul ședinței inaugurale; P. S. Episcop Antonie Ploieșteanul a prezidat miercuri, 25 august a. c., lucrările congresului, fiind secondat (în prezidiu) de P. C. prorectori D. Popescu și C. Voicu, precum și de P. C. profesori Grigorie Marcu și Ene Braniște. (În aceeași zi — sub diriguire ortodoxă română — și-au expus referatele P. C. profesori D. Stăniloae și Grigorie Marcu.)

Delegația noastră a participat, de asemenea, la recepții oficiale și a făcut vizite (resp. excursii) în Atena și înafara ei.

Rezultatele congresului sînt încurajatoare. El a permis — după o întrerupere de patru decenii — întâlnirea frățescă a actualei generații de teologi ortodocși din toate continentele.

După cum arată tematica lui, congresul a relevat pozițiile pe care se află situată astăzi teologia ortodoxă răsăriteană și hrănește speranța că înnoirea acesteia este posibilă, potrivit cerințelor contemporane.

*

S-a convenit în principiu ca lucrările congresului să fie publicate în scurt timp, iar al III-lea Congres al Profesorilor Ortodocși de Teologie să aibă loc în anul 1981 (cînd se vor împlini 1.600 de ani de la Al II-lea Sinod Ecumenic, de la Constantinopol, din anul 381).

Redacția

Viața Sf. Ioan Milostivul

(Urmare din pag. 2)

Era în vîrstă de 64 ani și în al zecelea an de păstorire. Anul acesta se împlinesc 1357 de ani de la trecerea lui spre cele veșnice. Corpul său a fost dus cu cinste la Constantinopol. După o bucată de timp Sultanul I-a dăruit lui Matei Corvinul, care la așezat în Budapesta. La 1520 a fost transportat iarăși în Tall și la 1632 mutat în Presburg, unde se află și astăzi moaștele sale. Pomenirea lui cu dreptii se face în fiecare an la 12 noiembrie.

Sfîntul Ioan Milostivul este o lumină puternică pentru slujitorii lui Dumnezeu și pentru credincioși deopotrivă. Viața sa de renunțare, de osteneală, de dăruire și de jertfă este chipul curatei trăiri creștinești, a înaltei vieții religioase, o podoabă în candelabru Ortodoxiei și un exemplu strălucitor, o pildă vie de urmat pentru toți închinătorii, în activitate prestigioasă și intensă, în tăcere productivă și folositoare, în manifestarea pe toate căile și în toate împrejurările a spiritului de pace, de bună înțelegere și frățietate, de blîndețe și dreptate, de bunătate și smerenie, de grijă neadormită pentru binele obștesc și desăvîrșirea noastră sufletească.

Arhim. Varabil Jitaru

Temeiuri ale învățăturii noastre de credință

3. Sfînta Taină a Cuminecăturii

— „Iar pe cînd mînceau ei, Iisus, luînd pîine și binecuvîntînd, a frînt și dînd ucenicilor a zis: Luați mîncăți, acesta este trupul meu. Și luînd și paharul și mulțumind, le-a dat, zicînd: Beți dintru acesta toți, acesta este sîngele meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor” (Matei 26, 26—28).

— „Aceasta să o faceți spre pomenirea mea” (Luca 22, 19).

— „Eu sînt pîinea cea vie, care s-a pogorît din cer. Cine mîncă din pîinea aceasta viu va fi în veci. Iar pîinea pe care eu o voi da pentru viața lumii este trupul meu... Adevărat adevărat zic vouă, dacă nu veți mîncă trupul Fiului Omului și nu veți bea sîngele lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mîncă trupul meu și bea sîngele meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6, 51—53).

— „Cel ce mîncă trupul meu și bea sîngele meu rămîne întru mine și eu întru el” (Ioan 6, 56).

— „Căci eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat vouă: că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vîndut, a luat pîinea și, mulțumind, a frînt și a zis: Luați, mîncăți, acesta este trupul meu care se frînge pentru voi. Aceasta să faceți întru pomenirea mea. Asemenea și paharul, după cină, zicînd: Acest pahar este legea cea nouă întru sîngele meu. Aceasta să faceți voi de cîte ori veți bea, spre pomenirea mea” (I Cor. 11, 23—25).

— „Paharul binecuvîntării, pe care-l binecuvîntăm, nu este oare, împărțirea cu sîngele lui Hristos? Pîinea pe care o frîngem nu este, oare, împărțirea cu trupul lui Hristos? Că o pîine, un trup sîntem cei mulți, căci toți ne împărțim dintr-o pîine” (I Cor. 10, 16—17).

— „Iar cei ce s-au botezat... stăruiau în învățătura Apostolilor și în comuniune, în frîngerea pîinii și în rugăciune” (F. Ap. 2, 42).

— „Oricine va mîncă pîinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat față de trupul și sîngele Domnului. Să se cerceteze însă omul pe sine și așa să mînce din pîine și să bea din pahar, căci cel ce mîncă și bea cu nevrednicie, osîndă își mîncă și bea, nesocotind Trupul Domnului” (I Cor. 11, 27—28).

— „Aducem în numele Lui jertfa pe care

Domnul Iisus a poruncit să fie adusă, adică jertfa pîinii și a vinului în Euharistie” (Sf. Iustin Martirul).

— „Hristos a dat trupul Său tuturor spre mîncare, ca, hrînindu-se cu El, să lepădam trupul cel dintîi mort și să ne facem vrednici de viața veșnică” (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Pîinea și vinul Euharistiei nu este altceva decît pîine și vin înainte de chemarea atotsfintei și închinății Treimi, dar după chemare, cea dintîi se prefăce în trupul lui Hristos, iar cel de al doilea în sîngele lui Hristos” (Sf. Chiril al Ierusalimului).

— „Mîncarea aceasta se numește Euharistie și nu se dă voie să ia parte la ea, decît numai acela care crede că cele învățate de noi sînt adevărate și care s-a spălat cu spălare de iertarea păcatelor și spre renaștere, care trăiește așa cum a învățat Iisus Hristos” (Sf. Iustin Martirul).

— „Taina Împărțaniei e mai presus de orice altă și rodește un șir întreg de bunătăți, formînd punctul cel mai înalt spre care se poate îndrepta strădania omenească. Căci prin ea ajungem să ne întîlnim chiar cu Dumnezeu, care se unește cu noi în cea mai desăvîrșită unire. Iar decît a ajunge să fi un duh cu însuși Dumnezeu ar putea fi o unire mai deplină? Pentru aceea Euharistia este desăvîrșirea tuturor celorlalte taine.” (Nicolae Cabasila).

Prof. conf. Dr. Ioan I. Ică

Din învățăturile Sf. Ioan Gură de Aur

— Hristos nu numai atît a folosit pe cît a vătămat Adam, ci mai mult.

— Ce va să zică a muri cu păcatul? Adică a nu mai asculta cu nimic de păcat.

— Cînd tu auzi de viață nouă (despre care ne vorbește cu deosebire Sf. Apostol Pavel), gîndește-te că trebuie a căuta ca să-ți schimbi cu totul purtarea și o mare prefacere să introduci în viața ta.

— Sufletele celor drepti sînt totdeauna tinere, pline de viață și în floarea vîrstei.

(Omilia XI la Romani)

— Și fapta rea ca și cea bună sînt izvorîte din sufletul (voința) celui care le face, iar nicidecum din natura trupului.

— Creștinul nu va avea nici un folos de la credința lui și de la darul cîștigat prin Botez, dacă nu are fapte bune.

— Cu cît fratele tău va deveni mai bun, bucurîndu-se de binefacerile tale, cu atît și ție ți se împletește, prin o astfel de îngrijire, o coroană mai strălucită.